

Mikrobiyoloji Literatüründeki Bazı Terimlerin Türkçe Karşılıkları

Turkish Counterparts of Some Terms in Microbiological Literature

Sayın Editör,

Mikrobiyoloji literatüründe kimi zaman İngilizce terimlerin olduğu gibi tercüme edilerek kullanıldığını görmekteyiz. Bu, her zaman doğru sonuç vermeyen ve terimin taşıdığı anlamı değiştirebilen bir tutumdur. Tablo 1'deki terimleri buna örnek olarak verebiliriz (1-7).

Burada amaç öz Türkçe bir karşılık bulmak değildir. Aslında bu da süregelen bir çabadır ve desteklenmelidir; ancak burada olması gereken yabancı dildeki bir terimin Türkçeleştirilirken taşıdığı anlamı kaybetmemesidir. Literatürümüzde olumlu örnekler bulunmaktadır: threshold cycle - döngü sayısı, quasispecies - türümsü, cut-off - eşik değeri, reporter strain - gösterge suşu, quorum sensing - çoğunluklu algılama (5,8-10). Öte yandan, dikkat edilmesi gereken bir diğer unsur da kimi yabancı isimlendirmelerin mizah ya da hiciv ruhu taşıyabilmesidir. Örneğin, Northern blot, Southern blot gibi. Terim Türkçeleştirilirken bu noktanın akılda tutulması yararlı olabilir.

Tablo 1. Mikrobiyoloji Literatüründe Kullanılan ve Doğrudan Türkçeleştirmeye Anlam Kaybına Uğrayan Bazı Terimler ve Yerine Öneriler

İngilizce Terim	Kullanılan Türkçesi	Öneri
In-house PCR	Evde PCR	El işi PCR
Home-made PCR	Evde hazırlanan PCR (1)	El yapımı PCR Elde PCR
Wild type	Vahşi tip Sokak tipi (2-4)	Doğal tip
		Normal tip Doğa tipi
Home-made ELISA	Ev yapımı ELISA (5)	Tasarlanmış ELISA Geliştirilmiş ELISA El işi ELISA
		Birleşme
Annealing	Yapışma (1,6)	Tutunma Bağlanma
Sense - Antisense	Anlamli - Karşit anlamli (7)	Kalip - Karşit

Kullandığımız terimler, sadece bilimsel yaklaşımın değil, düzgün, tutarlı düşünmenin de vazgeçilmez yapıtaşlarıdır. Bu nedenle yazarken yararlanılan yabancı dildeki terimlerin doğru anlamlarda kullanılmasına özen gösterilmelidir.

Murat Sayan

Kocaeli Üniversitesi, Tıp Fakültesi,
Merkez Laboratuvarı, PCR Ünitesi, Kocaeli, Türkiye

Kaynaklar

1. Saniç A, Eroğlu C. Tüberküloz tanısında PCR. *In: 21. Yüzyılda Tüberküloz Sempozyumu* (11-12 Haziran 2003, Samsun) ve *II. Tüberküloz Laboratuvar Tanı Yöntemleri Kursu* (13-14 Haziran 2003, Samsun) *Kitabı*. İstanbul: Klinik Mikrobiyoloji ve İnfeksiyon Hastalıkları Derneği & Toraks Derneği Samsun Şubesi, 2003: 311-6.
2. Yalçın I. Poliovirus aşılı. *Çocuk Enfeksiyon Dergisi*. 2008; 2(Suppl. 1): 109-10.
3. İnce E. Suçiçeği aşısı. *Türkiye Klinikleri Pediatrik Bilimler Dergisi*. 2007; 3(11): 70-6.
4. Arslan U, Tuncer İ, Fındık D, Ural O. HBeAg negatif, anti-HBe pozitif kronik hepatit B olgularında prekor/kor bölge mutasyonlarının ve genotip dağılımlarının değerlendirilmesi. *İnfeksiyon Dergisi*. 2008; 22(3): 123-9.
5. Demirci M, Kaya S, Arıdoğan BC, Yönden C, Önal S. Kistik ekinokokkozis hastalarında spesifik IgE düzeyleri. *Türk Parazitoloji Dergisi*. 2004; 28(1): 21-3.
6. Pekbay A, Çetin M, Bedir A, Saniç A, Günaydın M. HGV RNA'nın saptanmasında touchdown-PCR'in önemi. *Türk Mikrobiyoloji Cemiyeti Dergisi*. 2002; 32(3-4): 247-9.
7. Aksoy A, Özdarendeli A. Hepatit B virusunun restriksiyon enzim analizi ile tiplendirilmesi. *Mikrobiyoloji Bülteni*. 2006; 40(3): 215-23.
8. Sayiner AA. Tanı ve tedavide kullanılan testler ve standardizasyon (HBV DNA). *In: Çakaloğlu Y, Ökten A, eds. Hepatit B Ulusal Uzlaşma Toplantı Metinleri*. İstanbul: Türk Karaciğer Araştırmaları Derneği, 2003: 43-55.
9. Bayrakal V, Baskın H, Bahar İH. Çoğunluğu algılama yanıtının gösterilmesinde iki yöntemin karşılaştırılması. *Türk Mikrobiyoloji Cemiyeti Dergisi*. 2008; 38(2): 52-5.
10. Durmaz R. HCV mutasyonları. *In: Tabak F, Balık İ, Tekeli E, eds. Viral Hepatit 2005*. Ankara: Viral Hepatit Savaşımı Derneği, 2005: 170-4.

Yazışma Adresi/Address for Correspondence:

Murat Sayan, Kocaeli Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Merkez Laboratuvarı, PCR Ünitesi, Kocaeli, Türkiye
Tel./Phone: +90 262 303 85 71 Faks/Fax: +90 262 303 80 03 E-posta/E-mail: sayanmurat@hotmail.com
(Geliş / Received: 24 Mayıs / May 2014; Kabul / Accepted: 30 Mayıs / May 2014)

DOI: 10.5152/kd.2014.20

